3. juni 2026 UPA2026/185

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut at iværksætte en målrettet indsats for elever i ældstetrin med fokus på trivsel, forebyggelse af misbrug og styrket livsmestring i form af en Handlingsplan. Handlingsplanen skal fremlægges senest EM2026.
(Medlem af Inatsisartut Jens NapãtôK', Naleraq)

Først vil jeg takke medlem af Inatsisartut Jens Napaattooq for fremlæggelsen af forslaget.

Du tager et vigtigt emne op. Du foreslår nemlig, at der iværksættes en indsats for eleverne i folkeskolens ældste klasser, som befinder sig i ungdomsårene og i overgangen fra barn til voksen. En periode, hvor de begynder at gøre sig tanker om uddannelse, arbejde, identitet og fremtiden.

Vi mener, at forslagsstillerens bekymring er velbegrundet. Mange unge i vores land oplever sociale problemer, frafald fra skolen, problemer i hjemmet eller misbrug af alkohol og hash. Det kan vi som samfund ikke blot acceptere.

Men det er også vigtigt at stille de rigtige spørgsmål.

Naalakkersuisut henviser i deres svar til en række eksisterende indsatser. Her nævnes blandt andet QAMANI, Inuuneritta III, PAARISA, Inulerivik, familiecentre og Tusaannga. Alle disse arbejder med forebyggelse og trivsel for børn og unge.

På den baggrund må vi fra Siumut spørge: Hvis alle disse indsatser allerede findes, hvorfor ser vi så stadig problemer af denne størrelse i dag? Hvorfor ser vi stadig elever, der forlader folkeskolen uden at have gennemført den? Hvorfor oplever nogle unge stadig misbrug?

Derfor mener vi i Siumut, at problemet ikke nødvendigvis er mangel på flere planer. Spørgsmålet er snarere, i hvilken grad de eksisterende indsatser reelt opfylder deres formål. Det peger Naalakkersuisut også selv på i deres svar. Men fra Siumut må vi samtidig sige, at vi ikke finder Naalakkersuisuts svar fuldt ud tilfredsstillende.

Når vi drøfter de problemer, vi ser i dag, bliver løsningen ofte præsenteret som yderligere undersøgelser, rapporter eller planlægning.

Nu foreslår Naalakkersuisut, at der gennemføres en undersøgelse, som først skal være færdig til EM 2027. Det finder vi i Siumut ikke tilfredsstillende. De unge, som i dag går i 8., 9. og 10. klasse og oplever problemer, kan ikke vente til 2027. De har brug for hjælp i dag. De skal støttes i dag. De skal have muligheder i dag.

Derfor vil vi spørge Naalakkersuisut: Hvilke initiativer kan sættes i gang allerede nu uden at afvente undersøgelsen? Hvad kan iværksættes hurtigere i samarbejde med kommunerne? Hvad kan forbedres på skolerne allerede fra nu af?

Fra Siumut mener vi, at debatten om børn og unge ikke alene kan knyttes til skolen.

Skolen er vigtig. Men hjemmet er også vigtigt. Forældrene er vigtige. Foreningerne er vigtige. Idrætten er vigtig. Forsamlingshusene og mødestederne er vigtige. Lokalsamfundene er vigtige.

Når unge har gode voksne forbilleder, ser muligheder og får tro på deres fremtid, klarer de sig bedre.

Derfor mener vi i Siumut, at samarbejdet mellem skolen, forældrene, kommunerne, sundhedsvæsenet, de sociale og kriminalpræventive aktører samt foreningerne bør styrkes. Det er også vigtigt, at unge får en tættere tilknytning til uddannelses- og erhvervsmuligheder.

Ikke alle unge skal på gymnasiet. Ikke alle unge skal videre på universitetet. Og det er også helt i orden.

Vores land har brug for fiskere. Vores land har brug for håndværkere. Vores land har brug for mekanikere. Vores land har brug for medarbejdere i sundhedsvæsenet. Vores land har brug for ansatte inden for turisme. Vores land har brug for arbejdskraft i mange forskellige erhverv.

Derfor bør eleverne i folkeskolens ældste klasser få indblik i mange forskellige muligheder. De skal vide, at der findes flere veje gennem livet.

Fra Siumut mener vi, at den bedste hjælp til unge er at give dem tro på fremtiden. En ung, der tror på sin fremtid, føler sig værdifuld og ser muligheder, har lettere ved at modstå problemer. Derfor forstår vi fuldt ud forslagsstillerens hensigt.

Det er nødvendigt at få klarlagt, hvilke indsatser der virker godt, og hvilke der bør ændres.

Afslutningsvis vil jeg sige, at Siumut mener, at børn og unge er det vigtigste område, vi kan investere i her i landet. Hjælper vi de unge i dag, står vi som samfund stærkere i fremtiden.

Derfor ser vi i Siumut forslaget som interessant, men vi finder det også nødvendigt, at de spørgsmål, vi har rejst ovenfor, bliver besvaret gennem en grundig behandling i udvalget.

Med disse bemærkninger indstiller vi fra Siumut, at forslaget inden andenbehandlingen henvises til behandling i Udvalget for Uddannelse.

Tak.

Jess Svane
Siumut